

بازخوانی مفاهیم پنهان در کالبد بافت تاریخی شیراز؛ در قالب طراحی موزه مردم‌شناسی

زهره توکلی^{۱*}، حمزه غلامعلی‌زاده^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، رشت، zohretavakoli7@gmail.com

۲- استادیار گروه معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، رشت، h.gholamalizadeh@yahoo.com

چکیده

بافت‌های تاریخی هر شهر، مملو از ناگفته‌هایی از تاریخ، فرهنگ و ابعاد اجتماعی مردم آن است که در تطابق با نیازهای هر دوره، شکل گرفته و با طی روندی تکاملی، از غنای کالبدی و عملکردی برخوردار گردیده است. متأسفانه طی چند دهه‌ی اخیر و با تحولات اجتماعی فرهنگی صورت گرفته بر اثر صنعتی شدن، درون‌مایه‌های فرهنگی و اجتماعی شهرها، که هویت تاریخی فرهنگی آن را شکل داده و در کالبد شهرها نمود پیدا می‌کردند، جای خود را به الگوهای طراحی ناکارآمدی داده است که در طراحی فضاهای شهری نقاط مختلف، به کار گرفته می‌شوند. این مسئله در طراحی در بافت تاریخی شهرها اهمیتی دوچندان پیدا می‌کند؛ چرا که با طراحی نامناسب، مفاهیم ارزشمند نهفته در کالبد بافت‌های تاریخی که فرصتی برای مطالعه و بازخوانی هویت شهر است، به دست فراموشی سپرده می‌شوند. با توجه به آنکه فضاهای شهری، فرصت اجتماعات مردمی را فراهم می‌آورند، در صورت طراحی مناسب، می‌توانند نقش بسزایی در شکل‌گیری کالبدی با غنای بصری و برآمده از هویت شهر داشته باشند و احداث این فضاها در بافت‌های تاریخی و طراحی هماهنگ با زمینه‌ی آنها، ضمن تقویت حضور افراد در بافت‌های ارزشمند تاریخی می‌تواند در بازخوانی مفاهیم شکل‌دهنده‌ی ساختار کالبد شهر موثر باشند. با توجه به اهمیت حفظ میراث گذشته‌ی شهر در کنار بازخوانی آنها، پیشنهاد پژوهشگر، طرح موزه مردم‌شناسی شیراز، در بافت تاریخی شهر است که می‌تواند، موجب تقویت حضور مردم و بازخوانی هویت تاریخی شهر گردد. لذا در این پژوهش به منظور دستیابی به راهکارهای کارآمد در طراحی موزه مردم‌شناسی شیراز با توجه به زمینه‌های فرهنگی و تاریخی، از روش توصیفی-تحلیلی استفاده شده و با استناد به منابع مستند و کتابخانه‌ای و مشاهدات میدانی، به بررسی نقش موزه مردم‌شناسی در حفظ میراث تاریخی شهر شیراز و مطالعه مولفه‌های کالبدی هویت‌ساز بافت تاریخی شهر پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: بافت تاریخی، موزه مردم‌شناسی، شیراز، هویت، فرهنگ